

Sammanfattning

Den 30 januari 2020 larmades polis och ambulans till en lägenhet i Norrköping. När lägenheten undersöktes hittade polisen en avliden treårig flicka. Fallet har kommit att kallas Lilla hjärtat.

Efter en polisutredning åtalades flickans moder som har förnekat att hon begått något brott i anslutning till att flickan avled. Norrköpings tingsrätt dömde emellertid henne för vållande till annans död, grovt brott. Påföljden blev fängelse i 1 år och 9 månader vilket omfattade även ett narkotikabrott och ett ringa narkotikabrott.

Åklagaren har överklagat och begärt att hovrätten i anledning av flickans död ska döma den tilltalade för mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott. Flickans två bröder har överklagat och begärt högre skadestånd. Den tilltalade har för sin del vidhållit att hon är oskyldig och därför begärt att hovrätten ska frikänna henne.

I den här domen har hovrätten tagit ställning till moderns straffrättsliga ansvar för händelsen som ledde till att hennes dotter avled.

Den rättsmedicinska utredningen visar att flickan hade fått en skada i huvudet som ledde till att hon avled. Bidragande till dödsfallet var att flickan hade tillförts narkotikaklassade preparat. Eftersom det är oklart hur flickan skadades utgår hovrätten från det som båda föräldrarna har sagt till polisen om att flickan slog i huvudet vid en olycka i badrummet. Det kan också ha varit så att narkotikan tillfördes flickan i ett misslyckat försök att hjälpa henne.

Som utgångspunkt gäller att flickans liv hade gått att rädda om man hade sett till att hon fick sjukvård, exempelvis genom en så enkel åtgärd som att ringa 112.

Dok.Id 335772

Postadress
Box 2223
550 02 Jönköping

Besöksadress
Hovrättsgränd 4

Telefon
036-15 69 00
E-post: gota.hovratt@dom.se
www.gotahovratt.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00–16:00

Av bevisningen framgår att den tilltalade visste om att dottern hade skadat sig så illa att hon riskerade att avlida. Trots detta fick flickan inte sjukvård utan avled i hemmet 2–15 timmar efter olyckan. Modern hade en garantställning i förhållande till sin dotter och kan därför hållas straffrättsligt ansvarig för att hon inte såg till att flickan fick hjälp.

Hovrätten har kommit fram till att den tilltalade hade likgiltighetsuppsåt till att flickan skulle dö. Åklagaren har nämligen bevisat att modern när händelsen utspelade sig var likgiltig inför att dottern skulle avlida till följd av att hon inte såg till att flickan fick vård.

Hovrätten dömer därför kvinnan för att uppsåtligen ha dödat flickan.

Omständigheterna är speciella eftersom modern efter en plötslig olycka inte har sett till att hennes dotter fick hjälp. Brottet kan därför ses som dråp, som är ett lindrigare brott än mord.

Hovrätten har precis som tingsrätten frikänt den tilltalade från anklagelser om brott mot giftefriden och två fall av synnerligen grov misshandel.

Hovrätten dömer modern till fängelse i åtta år. Straffet omfattar även det narkotikabrott och det ringa narkotikabrott som hon dömdes för redan vid tingsrätten.

Den avlidna flickans två bröder får ett högre skadestånd i hovrätten.

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Norrköpings tingsrätts dom den 6 augusti 2020 i mål nr B 353-20, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Kammaråklagare Helene Gestrin
Åklagarmyndigheten
Åklagarkammaren i Linköping

Klagande och motpart (Målsägande)

1. Amos Gustafsson
C/o särskilde företrädaren

2. Silas Gustafsson
C/o särskilde företrädaren

Särskild företrädare för 1 och 2: Jurist Mikaela Åstrand
Advokaterna Nilsson & Partners AB
Drottninggatan 25
602 24 Norrköping

Klagande och motpart (Tilltalad)

REBECKA Linnea Gustafsson, 19800704-5621
C/o ombudet

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Emelie Righammar
Atlas Advokater KB
Södra Agnegatan 29
112 29 Stockholm

SAKEN

Mord m.m.

HOVRÄTTENS DOMSLUT

Hovrätten ändrar tingsrättens domslut på så sätt att hovrätten

- dömer Rebecka Gustafsson för dråp, 2020-01-28—2020-01-30, enligt 3 kap. 2 § brottsbalken i stället för vållande till annans död, grovt brott, samma tid,
- bestämmer påföljden till fängelse 8 år,

- upphäver det som tingsrätten har beslutat om förverkande och beslag i fråga om tabletter som inte är narkotikaklassade (Polismyndigheten Region Öst, polisområde Östergötland, beslagsliggare 2020-5000-BG32928 p. 2 och 3),
- bestämmer skadeståndet till Amos Gustafsson till 60 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker, och
- bestämmer skadeståndet till Silas Gustafsson till 60 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 30 januari 2020 till dess betalning sker.

I övrigt gäller tingsrättens domslut.

Hovrätten beslutar att Rebecka Gustafsson ska häktas och att hon ska vara kvar i häkte tills fängelsestraffet får verkställas.

Det som tingsrätten i övrigt har beslutat om beslag ska fortfarande gälla.

Det som tingsrätten har beslutat om sekretess ska fortfarande gälla. Hovrätten beslutar att samma sekretessbestämmelse och bestämmelsen i 35 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) även i fortsättningen ska vara tillämplig på motsvarande uppgifter, vilka även i hovrätten har lagts fram vid den del av huvudförhandlingen som har hållits inom stängda dörrar.

Emelie Righammar får ersättning av staten med 355 086 kr. Av beloppet avser 255 085 kr arbete, 21 859 kr tidsspillan, 7 125 kr utlägg och 71 017 kr mervärdesskatt.

Mikaela Åstrand får ersättning av staten med 113 418 kr. Av beloppet avser 69 825 kr arbete, 18 270 kr tidsspillan, 2 639 kr utlägg och 22 684 kr mervärdesskatt.

Staten ska stå för kostnaden i hovrätten för försvararen och den särskilde företrädaren.

Innehållsförteckning

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN	6
Åklagarens yrkanden m.m.	6
Silas Gustafssons och Amos Gustafssons yrkanden	7
Rebecka Gustafssons yrkanden	7
Parternas inställning till motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom m.m. .	7
UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN	8
Skriftlig bevisning m.m.	8
Muntlig bevisning	8
HOVRÄTTENS DOMSKÄL	8
Inledning.....	8
Allmän bakgrund.....	8
Anmälningar m.m. mot Rebecka Gustafsson	9
Esmeraldas död kom till myndigheternas kännedom den 30 januari 2020	9
Frågor som hovrätten ska pröva.....	10
Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död	10
Händelseförloppet den 30 januari och polisens undersökning av lägenheten	10
Den rättsmedicinska utredningen.....	11
Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter.....	12
Hur och när fick Esmeralda skadan i huvudet?	18
Visste Rebecka Gustafsson om att Esmeralda hade skadat sig?.....	22
Frågan om Rebecka Gustafsson hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida	23
Hovrätten dömer Rebecka Gustafsson för dråp	28
Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas.....	28
Brott mot giftefriden	30
Narkotikabrott.....	30
Ringa narkotikabrott	30
Skadestånd	30
Påföljd	31
Frihetsberövande.....	31
Ersättning till biträdena	31
HUR MAN ÖVERKLAGAR.....	32

YRKANDEN M.M. I HOVRÄTTEN

Åklagarens yrkanden m.m.

Åklagaren har yrkat att hovrätten ska döma Rebecka Gustafsson även för följande brott

- Mord alternativt synnerligen grov misshandel enligt gärningsbeskrivningarna på s. 4–6 i tingsrättens dom och följande justeringar i andra stycket i gärningsbeskrivningen för mord (justeringarna kursiverade): ... från utövat våld och/eller förgiftning/tillstånd av vanmakt och/eller genom underlåtenhet ...
- Synnerligen grov misshandel av Esmeralda i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 6 i tingsrättens dom, med följande tillägg till första stycket:

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne. Hon har i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda henne från förgiftning/tillstånd av vanmakt gjort sig skyldig till misshandel.

- Synnerligen grov misshandel av Silas, född 2019, i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 6 och 7 i tingsrättens dom, med följande tillägg till första stycket:

Rebecka Gustafsson har som vårdnadshavare för Silas haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om honom. Hon har i vart fall genom underlåtenhet att ingripa för att skydda honom från förgiftning/tillstånd av vanmakt gjort sig skyldig till misshandel.

- Brott mot griftefriden i enlighet med gärningsbeskrivningen på s. 7 i tingsrättens dom.

Åklagaren har under alla förhållanden begärt att hovrätten ska döma Rebecka Gustafsson till ett längre fängelsestraff.

Åklagaren har sagt att hon inte längre yrkar förverkande av preparaten som omfattas av punkterna 2 och 3 i beslagsliggaren BG32928; det beslagtagna utgör inte narkotika.

Åklagaren har begärt att hovrätten i samband med att den avslutat sin överläggning eller i domen ska häkta Rebecka Gustafsson om hon döms för mord, dråp eller synnerligen grov misshandel eftersom det för de brotten inte är stadgat lindrigare straff än fängelse två år och det mot den bakgrunden inte är uppenbart att Rebecka Gustafsson på fri fot inte skulle undandra sig straff (flyktfara).

Silas Gustafssons och Amos Gustafssons yrkanden

Amos Gustafsson har yrkat att hovrätten ska bifalla hans yrkande vid tingsrätten om skadestånd för sveda och värk, dvs. 60 000 kr plus ränta.

Silas Gustafsson har yrkat att hovrätten ska bifalla hans yrkande vid tingsrätten om skadestånd, dvs. 192 500 kr plus ränta. Av beloppet avser 67 500 kr sveda och värk och 125 000 kr kränkning.

Rebecka Gustafssons yrkanden

Rebecka Gustafsson har yrkat att hovrätten ska frikänna henne från vållande till annans död, grovt brott samt narkotikabrott avseende 6,45 gram cannabisharts, 36 tabletter innehållande oxykondon och 5 tabletter zopiklon. Oavsett om så sker har hon yrkat att hovrätten ska bestämma en lindrigare påföljd än fängelse alternativt sänka straffet. Hon har också yrkat att hovrätten ska avslå Amos Gustafssons och Silas Gustafssons yrkanden om skadestånd.

Parternas inställning till motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom m.m.

Part har motsatt sig respektive motparts yrkande om ändring av tingsrättens dom.

Rebecka Gustafsson har motsatt sig åklagarens yrkande om att hovrätten ska häkta henne och hävdatt att det under alla förhållanden inte finns någon flyktfara.

UTREDNINGEN I HOVRÄTTEN

Skriftlig bevisning m.m.

Hovrätten har tagit del av samma skriftliga bevisning som tingsrätten. I hovrätten har parterna åberopat ytterligare skriftlig bevisning, bl.a. journalanteckningar och uppgifter om Bitcointransaktioner. Åklagaren har visat en s.k. 360-fotografering av lägenheten.

Muntlig bevisning

Hovrätten har tagit del av samma muntliga bevisning som tingsrätten. Polisens ljudinspelningar vid transporter av Patrik Lingman har spelats upp. Förhör från förundersökningen och förhören vid tingsrätten har i hovrätten spelats upp med ljud och bild och Rebecka Gustafssons uppgifter vid en omhäkttningsförhandling lästs upp såsom de antecknats i tingsrättens protokoll. I hovrätten har på Rebecka Gustafssons begäran tilläggsförhör ägt rum med henne själv samt med vittnena Rebeca Segui, Carina Hjorth Gustavsson, Robert Kronstrand och Zandra Migos. Som nya vittnen i hovrätten har på hennes begäran hörts Olle Erenger, Roger Pettersson och Christer Isaksson.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Inledning

Allmän bakgrund

Vid tiden för de brott (januari 2020) som åklagaren har åtalat Rebecka Gustafsson för bodde hon tillsammans med Patrik Lingman i en lägenhet på Styrmansgatan i Norrköping, dvs. den adress som anges i gärningsbeskrivningarna. I hushållet bodde även deras gemensamma barn Esmeralda, som var tre år och Silas, som var omkring ett år, samt Rebecka Gustafssons son, Amos Gustafsson, som var 13 år.

Esmeralda föddes i april 2016 och hon omhändertogs redan på BB av socialtjänsten med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (som brukar kallas LVU). Hon placerades i ett familjehem där Melinda Jacobs blev hennes familjehemsmamma. Det fanns ett begränsat umgänge mellan Rebecka Gustafsson och Esmeralda, men socialtjänsten såg placeringen som en uppväxtplacering. Efter ett domstolsbeslut upphörde vården enligt LVU och det påbörjades en hemtagningsprocess

eftersom Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman som vårdnadshavare hade bestämt att Esmeralda skulle flytta hem till dem. Esmeralda träffade då Patrik Lingman för första gången. I april 2019 flyttade Esmeralda till familjen på Styrmansgatan.

Amos Gustafsson hade tidigare varit placerad utanför hemmet med stöd av LVU. Under sommaren 2019 upphörde vården och han hade vid den tidpunkten vårdats en tid i hemmet.

Patrik Lingman hade sedan tidigare tre barn tillsammans med Rebeca Segui, som stundtals besökte Patrik Lingman för umgänge.

Anmälningar m.m. mot Rebecka Gustafsson

Det står klart att socialtjänsten å ena sidan och Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman å den andra genomgående har haft helt olika uppfattningar i de olika ärendena gällande barnen. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman har känt sig missförstådda, felaktigt behandlade och oriktigt granskade för misstänkta missförhållanden. Det kan nämnas att familjen firade julafton tillsammans med Rebeca Segui och Patrik Lingmans bröder. Rebeca Segui kände efteråt en stark oro för Esmeralda och för det sätt som Patrik Lingman hade behandlat Esmeralda på. Hon kontaktade därför Melinda Jacobs som i sin tur gjorde en orosanmälan. Socialjouren besökte familjen på juldagen, men släpptes inte in i lägenheten. Dagen därpå fick dock personalen på socialjouren träffa Esmeralda i hemmet och besöket ledde inte till någon åtgärd från socialjourens sida. Vid båda besöken medverkade polis. Den 7 januari kontaktade Melinda Jacobs socialtjänsten igen. Efter att Esmeralda och hennes föräldrar hade besökt öppna förskolan tillsammans med barnmorskan Carina Hjorth Gustavsson den 20 januari skrevs anmälan av. Det fanns en tid bokad för hembesök av Carina Hjorth Gustavsson den 29 januari, men tiden bokades av samma dag av föräldrarna med hänvisning till sjukdom.

Esmeraldas död kom till myndigheternas kännedom den 30 januari 2020

Den 30 januari 2020 kontaktade Patrik Lingman sin äldsta bror som i sin tur ringde 112 och anmälde att Patrik Lingmans dotter hade avlidit. Polis och ambulans kom till lägenheten där man hittade Esmeraldas avlidna kropp. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman greps och häktades misstänkta för brott i anledning av dödsfallet. Patrik

Lingman avled under tiden i häkte, enligt åklagaren utan misstanke om brott eller att han skulle ha tagit sitt eget liv.

Frågor som hovrätten ska pröva

Hovrätten kommer i det följande att redovisa sin prövning av om Rebecka Gustafsson ska dömas för följande brott:

- Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död, grovt brott (i anledning av Esmeraldas dödsfall).
- Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas i anledning av att rättsmedicinska undersökningar har visat att de två hade narkotika eller spår av narkotika i kroppen.
- Brott mot griftefriden i anledning av det sätt som Esmeraldas kropp hade hanterats på.
- Narkotikabrott för innehav av de narkotikaklassade substanser som hittades i lägenheten (Rebecka Gustafsson har numera erkänt delar av innehavet)

Mord alternativt synnerligen grov misshandel och vållande till annans död

Händelseförloppet den 30 januari och polisens undersökning av lägenheten

Esmeraldas död kom alltså till myndigheternas kännedom genom att Patrik Lingmans bror ringde 112, vilket han gjorde den 30 januari kl. 12.58. I samtalet uppgav han att Patrik Lingman hade besökt honom och att Patriks dotter hade avlidit i hemmet ”tydligt en fallolycka”. Polisen Erik Grundtman var på plats inne i lägenheten på Styrmansgatan vid 13.10-tiden. Han uppfattade både Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson som påverkade. Patrik Lingman uppträdde inledningsvis undvikande, men visade sedan in Erik Grundtman i ett sovrum där han drog fram ett ”paket” som hade legat under en säng. Paketet visade sig innehålla Esmeraldas kropp.

Lägenheten utrymdes och Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson placerades i olika polisbilar. Polisen Gabriella Saliba satt tillsammans med Rebecka Gustafsson och Silas i en bil.

Av polisens protokoll med fotografier från brottsplatsundersökningen framgår att lägenheten var städad och i god ordning. I badrummet fanns ett badkar och i det låg en upp och nedvänd badbalja. Inget synligt blod iaktogs, men vid en teknisk undersökning kunde man se blodliknande besudlingar i nederkant av vänster sida och på höger sida av badkaret samt på delar av duschdraperiet. Vid senare analys har blod dock påvisats bara vid höger sida av badkaret.

”Paketet” som Esmeraldas kropp låg i bestod av sex lager med bland annat filter, påslakan och plast. Sängen som paketet hade legat under hade lakan med tydliga linjer efter vikningar och luktade dessutom av tvättmedel. På utsidan av sängstommen och vid två områden på bäddmadrassen fanns det blod från Esmeralda. Inget synligt blod kunde ses på lakanen eller en matta som låg på sängen.

Esmeraldas kropp visade inga tecken på likstelhet och det fanns tecken på att förruttnelseprocessen hade startat. Hon hade flera blåmärken på kroppen, en fläta i håret med en hårsnodd och runt den satt en större tova. Esmeralda hade på sig en torr blöja.

Rummet som kroppen hittades i användes som sovrum för Esmeralda som dock brukade sova i en spjäsäng. Sängen som kroppen låg under och en våningssäng som också fanns i rummet användes när Patrik Lingmans andra barn var på besök. För att komma till det här sovrummet behöver man gå igenom vardagsrummet och passera en soffa.

Den rättsmedicinska utredningen

När Esmeraldas kropp undersöktes av rättsläkare konstaterades flera blåmärken (underhudsblödningar) och hudavskrapningar på kroppen samt en skada i handleden. Dessutom hade hon en skada i hjärnan som hade uppstått till följd av att ett trauma (ett islag mot någonting hårt). Esmeralda hade också de narkotikaklassade preparaten diazepam, klonazepam, alprozalam och buprenorfin i blodet.

Av Rättsmedicinalverkets rapport från obduktionen av Esmeralda och rättsläkaren Emma Wernviks vittnesmål vid tingsrätten framgår i huvudsak följande.

Det har krävts viss kraft för att blödnigen i hjärnan skulle uppstå. Det går dock inte att avgöra om de initiala skadorna i huvudet har varit en följd av en olyckshändelse (eget fall) eller en medveten handling (knuff/slag/skakning) av annan person. Esmeralda dog till följd av nedsatt andning och generell syrebrist till följd av inandning av magsäcksinnehåll till lungorna med efterföljande begynnande lunginflammation. Denna bedöms ha uppkommit i samband med trauma mot huvudet någon till några timmar innan dödstillpunkten. Förekomsten av flera olika narkotikaklassade substanser där undersökningsfynden talar för åtminstone två olika intag (buprenorfin och klonazepam i mycket nära anslutning till dödstillpunkten och diazepam flera timmar upp till ett dygn innan dödstillpunkten) talar för att dessa substanser medvetet givits henne av annan person. Det kan dock inte uteslutas att preparaten gavs till Esmeralda vid ett och samma tillfälle. En påverkan av de narkotiska preparaten bedöms ha varit bidragande till dödsfallet genom påverkan på medvetandegraden och andningen.

Det har tagit någonstans mellan 2–15 timmar efter att skadan i huvudet uppstod till dess Esmeralda avled. Delar av kroppen hade fått en färg som visar att förruttnelseprocessen hade börjat, vilket man ser efter ungefär 2 dagar. Vid platsundersökningen kvällen den 30 januari hade Esmeralda varit död i två dygn med en felmarginal på uppskattningsvis +/- 1 dygn.

Provtagning av Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman den 30 januari visade positivt på bl.a. klonazepam, alprozalam, buprenorfin, amfetamin och tetrahydrocannabinol (som finns i hasch och cannabispreparat). Patrik Lingman hade vidare diazepam i blodet, medan den substansen har hittats i hårprov från Rebecka Gustafsson.

Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter

Utgångspunkter

Det finns inget som tyder på att någon annan vuxen person än Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman vistades i lägenheten när Esmeralda skadades och under tiden fram tills hon avled. En viktig del av utredningen är således deras uppgifter om vad som hände. Rebecka Gustafsson har i förhöret vid tingsrätten beskrivit att hon i allt väsentligt saknar

minnen från tiden då händelsen ägde rum, något som hon har vidhållit när hon har fått tilläggsfrågor i hovrätten. Patrik Lingman har inte kunnat lämna uppgifter vid ett förhör inför domstol. Det finns emellertid omfattande utredning om hur de två nära inpå händelsen har beskrivit vad som hände.

Det kan redan här sägas att förhör som inte har ägt rum inför domstol måste värderas försiktigt, något som Högsta domstolen har framhållit i Balkongmålet, NJA 2015 s. 702. I det här fallet har hovrätten emellertid kunnat ta del av uppgifter som Patrik Lingman och Rebecka Gustafsson lämnat genom att ta del av fullständiga inspelningar som har gjorts med ljud alternativt ljud och bild eller, i ett fall, genom att ta del av det som antecknats i tingsrättens protokoll från en häktningsförhandling. Hovrätten har därmed haft goda förutsättningar att kontrollera sammanhanget som uppgifterna har lämnats i.

Rebecka Gustafssons uppgifter under förundersökningen

Det kan först noteras att polisen Gabriella Saliba har berättat att Rebecka Gustafsson i polisbilen i samband med gripandet berättade att Esmeralda för två dagar sedan hade ramlat i badkaret och slagit i huvudet samt att de hade försökt återuppliva henne, men att hennes ögon hade fallit bakåt och att det hade runnit blod från munnen.

Rebecka Gustafsson hördes av polisen den 31 januari. Hennes försvarsadvokat var närvarande vid förhöret under vilket hon fick möjlighet att i stor utsträckning berätta fritt om vad som hade hänt. I förhöret berättade Rebecka Gustafsson sammanfattningsvis följande.

Hon badade Silas i en balja och Esmeralda var i badkaret där det låg lite vatten. Det var på tisdagskvällen. Hon kan inte säga exakt vad som hänt. Plötsligt hörde hon en duns och förstod att Esmeralda hade ramlat och slagit i huvudet. Patrik lyfte upp Esmeralda som inte kunde andas. Han bar in henne på hennes rum och försökte ge hjärt-lungräddning på sängen. Hon vet inte om de höll på i 5 minuter eller 45 minuter innan de insåg att hon inte levde längre. De blåste in luft och lade Esmeralda i sidoläge. Det var Patrik Lingman som instruerade. Hon vet inte hur länge de höll på men de höll på sen kväll. Esmeraldas ögon var uppåt och hon blödde ur näsan. Amos var på sitt rum och de sade till honom att Esmeralda inte mådde bra. Patrik Lingman svepte in Esmeralda och hon såg inte henne något

mer. När Esmeralda inte levde längre vågade de inte ringa eftersom de inte skulle bli trodda. De tänkte på Amos och Silas och att de två skulle bli utan föräldrar.

Det finns vidare skäl att ordagrant redovisa följande:

- man blir liksom, man blir väldigt paranoid å å orolig när myndigheten är .... hela tiden å kollar varenda steg man tar å dom kommer äh oanmält ähh till och med på juldagskvällen.
- det är så lätt för andra å tycka att man borde ha ringt men asså..(snorar). Jag vet Patriks rykte äh här i stan, hur han var innan. Ähh han ändrade sitt liv totalt för att vi skulle vinna Esmeralda tillbaka. Han hade bytit umgängeskrets, slutat med all kriminalitet. Han höll inte på med nånting. Ähh..å sen vann vi äntligen tillbaks henne. (snorar) Så hände det här. (gråter).

Tingsrätten har på s. 30 i sin dom redovisat det som antecknats i ett protokoll vid en omhåkningsförhandling den 2 februari 2020. Sammanfattningsvis uppgav Rebecka Gustafsson då följande:

- Det hände på tisdagskvällen och Amos var på sitt rum.
- Hon, Patrik och Silas var i badrummet när Esmeralda ramlade.
- Hon såg direkt att Esmeralda himlade med ögonen och att det kom blod från näsan. Hon och Patrik sprang in med Esmeralda i sovrummet. När hon gjorde konstgjord andning hostade Esmeralda till och det kom ut vatten. Hon gjorde konstgjord andning tills hon inte orkade längre och Patrik sade till henne att sluta.
- Hon vet inte om Esmeralda levde, det kom kanske något ljud från henne.
- Hon och Patrik pratade om att larma ambulans. Hon vet inte om det var vid händelsen.
- Hon tänkte att om de ringde 112 och sa att Esmeralda hade ramlat så skulle de få livstids fängelse.
- Fastän omhändertagandet enligt LVU hade upphört har de konstant blivit trakasserade, senast på juldagen kom socialtjänsten med två poliser.
- Hon visste inte att Esmeralda var insvept i ett lakan och plast.

Hovrätten har vidare tagit del av en ljud- och bildinspelning av en rekonstruktion i lägenheten den 26 februari. Rebecka Gustafsson berättar sammanfattningsvis följande.

När hon badade Silas i baljan hörde hon en duns och såg att Esmeralda himlade med ögonen. Patrik plockade upp Esmeralda i famnen och sprang in i hennes rum. Han skrek högt "Esmeralda, Esmeralda". Hon hörde honom ropa "Esmeralda" om och om igen inne i rummet, det är vad hon kommer ihåg. Sen vet hon att hon satt i soffan i vardagsrummet, men hon vet inte vad som hände inne i sovrummet och hon ville inte heller veta. Hon stängde av på grund av rädsla. Hon minns inte vad som hände.

Rebecka Gustafsson uppgav vidare ordagrant följande:

Alltså vilken normal person som helst hade väl ringt 112, men vi var liksom inte, vi var så otrygga i och med, alltså den här hetsjakten med, från socialen och polisen som ringde på här hela tiden så att vi vågade inte ringa ...

I hovrätten har Rebecka Gustafsson vidhållit att hon saknar minnen från perioden, men också framfört att hon aldrig haft känslan av att det skulle ha varit en krissituation där de måste handla för att undvika konsekvenser, utan mer att Patrik Lingman berättade för henne att någonting hade hänt, dvs. när det redan var för sent. Möjliga förklaringar till att hon inte kände till det som hände kan vara att hon var ute med Silas just då eller att hon var med Silas i sovrummet där de bl.a. använder en fläkt som kan ha gjort att hon inte hörde vad som hände. Hon kan inte säga att de uppgifter som hon har lämnat i de tidigare förhören skulle vara oriktiga.

Patrik Lingmans uppgifter till polisen

När Patrik Lingman i samband med gripandet den 30 januari transporterades till polishuset spelade polisen in vad som sades utan att informera Patrik Lingman om inspelningen. Av inspelningen som inleddes kl. 13.59 framgår att Patrik Lingman beskrev att det var en olycka, att han uppfattade att Esmeralda måste ha slagit i huvudet och fått en hjärnskakning eller hjärnblödning, att han hade fått "igång" henne, att hennes ögon stirrade rakt upp och att hon "liksom bara lät". Han säger vidare att han tror att han inte berättade det för Rebecka direkt utan att det dröjde några timmar.

Vid senare transporter samma dag spelades det också in vad Patrik Lingman berättade i polisbilen (inspelningarna börjar kl. 14.24). Då talar Patrik Lingman om att han gjorde hjärt-lungräddning och att han hade tryckt på Esmeraldas mage för att få ut vatten.

Det första förhøret hos polisen med Patrik Lingman hölls den 30 januari. Han uppgav då sammanfattningsvis att det som hade skett var en olycka. Det hade hänt sent på kvällen, han hade försøkt med hjärt-lungräddning och hållit uppsikt över Esmeralda över natten. Vidare säger Patrik Lingman ordagrant: Jag skulle ha ringt direkt men det finns ju en anledning till att jag inte gjorde det.

Den 31 januari hölls ett längre förhör där Patrik Lingmans försvarsadvokat medverkade. Förhøret dokumenterades med ljud och bild och hovrätten har tagit del av inspelningen. Sammanfattningsvis kan följande redovisas från förhøret.

Han är i chock och har svårt att minnas. Esmeralda ramlade i samband med ett bad, men han såg inte exakt hur hon ramlade. Hon hade svimmat direkt av fallet och han lade henne på storasystemens säng. Esmeralda var inte kontaktbar när han lade henne på sängen och han utförde hjärt-lungräddning i 20-45 minuter. Det rann ur näsan på Esmeralda och han använde en slang och sög ut "en himla massa" slem. Han försøkte få in slangen i hennes mun men käkarna var sammanbitna och hennes ögon stirrade rakt upp. Han lade Esmeralda i sidoläge och tyckte att hon andades. Han satt och höll koll på henne, men när han senare tittade till henne var hon avliden, vilket var onsdag morgon. Han tror att Amos var och tränade när det inträffade. Han fick "superpanik" och visste inte vad han skulle göra. Han har tappat tid och rum.

Vidare säger Patrik Lingman ordagrant:

- i panik över vad vi har varit med om, dom sista åren. ... så fattar jag helt fel beslut ... å inte ringer åh 112, direkt vilket jag omedelbart skulle ha gjort naturligtvis...
- jag berättar inte ens för Rebecka att det har hänt då.

Hovrättens värdering av dessa uppgifter

Hovrätten konstaterar att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman var för sig vid upprepade tillfällen i centrala delar har lämnat liknande beskrivningar av vad som hände

Esmeralda och hur man då agerade. Uppspelningen med ljud och bild i hovrätten av förhören som hölls med dem den 31 januari har gett hovrätten ett gott underlag för att värdera deras berättelser. Det kan framhållas att förhören hölls i närvaro av deras respektive försvarsadvokat och att det av uppspelningarna framgår att förhören genomfördes på ett korrekt sätt där Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman i stor utsträckning har fått lov att berätta fritt. Deras berättelser har varit förhållandevis tydliga och detaljerade och har sammantaget framförts på ett sätt som gör att det finns skäl att fästa tilltro till deras uppgifter. Det som har kommit fram av övriga inspelningar och förhör stärker hovrätten i den uppfattningen. En annan sak är att förhören i alla delar inte ger en fullständig bild, och att det i vissa avseenden förekommer motstridiga och svårförklarliga uppgifter. Hovrätten har också beaktat att föräldrarna inledningsvis var påverkade av narkotika och sannolikt hade varit vakna under lång tid.

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman hade visserligen gott om tid på sig att prata ihop sig. Deras uppgifter om det centrala händelseförloppet framstår emellertid inte som tillrättalagda, inte minst av det skälet att Patrik Lingman uppenbarligen har varit noga med att inte lämna några besvärande uppgifter om Rebecka Gustafssons inblandning, medan hon för sin del beskriver både sitt eget och Patrik Lingmans agerande. För hovrätten står det klart att Rebecka Gustafsson tydliga uppgifter om sin närvaro och delaktighet måste sättas före Patrik Lingmans vaga beskrivningar om att han inte berättade om händelsen för henne innan Esmeralda hade avlidit. Det har nämligen inte kommit fram någon rimlig anledning för Rebecka Gustafsson att i flera förhör lämna oriktiga uppgifter om sin egen närvaro och delaktighet. Hennes uppgifter om sitt eget agerande är också så detaljerade att det inte är rimligt att tro att beskrivningarna skulle kunna bygga på sådant som Patrik Lingman hade berättat för henne.

Sammanfattningsvis har Rebecka Gustafsson inledningsvis under polisens utredning upprepade gånger lämnat tydliga uppgifter om att hon var närvarande när skadan uppstod och vid omhändertagandet av Esmeralda efteråt, samtidigt som det inte har kommit fram något bärande skäl till att bortse från det hon då har berättat. Det som Rebecka Gustafsson har beskrivit i hovrätten om en känsla av att hon fick reda på det inträffade när det hela var över leder inte till annan bedömning eftersom Rebecka Gustafsson numera säger sig sakna konkreta minnen från händelsen och uppgiften

därmed – medvetet eller omedvetet – kan vara tillrättalagd. Rebecka Gustafssons egna uppgifter är alltså oförenliga med det som Patrik Lingman har antytt i fråga om när hon fick kännedom om saken och hovrätten bortser därför från Patrik Lingmans uppgifter i detta avseende.

Vid den fortsatta prövningen gäller att Rebecka Gustafssons och Patrik Lingmans uppgifter ska ges betydelse, särskilt när de är förenliga med utredningen i övrigt. Givetvis måste dock hovrätten värdera deras beskrivningar i fråga om detaljer med försiktighet och deras uppgifter måste också vägas mot den övriga bevisningen.

Hur och när fick Esmeralda skadan i huvudet?

Utgångspunkter

Hovrätten kan konstatera att den rättsmedicinska utredningen visar vilka skador som Esmeralda hade, vilka slags narkotiska preparat hon hade i kroppen, dödsorsaken och tidssambanden mellan dels skadan i huvudet och död tidpunkten, dels död tidpunkten och polisens undersökning av lägenheten. Denna utredning ger dock inte svar på den viktiga frågan om hur skadan i huvudet uppstod eller hur Esmeralda fick i sig de narkotiska preparaten.

Rättsläkarens uppgifter sedda tillsammans med uppgifterna om skadan leder hovrätten till bedömningen att det hade varit möjligt att rädda Esmeraldas liv om man i anslutning till skadan i huvudet uppstod hade sett till att hon kom under sjukvård.

Åklagaren har inte bevisat sitt påstående att Esmeralda dog av uppsåtlig våldsutövning
Åklagaren har i första hand gjort gällande att Esmeralda dödades genom att Rebecka Gustafsson tillsammans och i samförstånd med annan avsiktligt har dödat Esmeralda genom att ha utdelat trubbigt våld mot henne och försatt henne i vanmakt genom att ge henne de narkotikaklassade preparaten (se tingsrättens dom s. 4 gärningsbeskrivningens första stycke). I frågan om åklagaren har bevisat detta gör hovrätten följande överväganden.

En viktig utgångspunkt är att den rättsmedicinska undersökningen inte ger stöd för att skadan som Esmeralda hade i huvudet (traumat mot huvudet) måste ha orsakats av någon annans handlande. Åklagaren har emellertid till stöd för sitt påstående också fört omfattande bevisning om att Esmeralda under en tid inte hade haft det bra i hemmet.

Av rättsläkarens beskrivning framgår att Esmeralda hade blåmärken på kroppen som utifrån deras placering sannolikt hade orsakats av annan person genom slag eller grepp. Esmeralda hade också en anmärkningsvärd viktnedgång under hösten/vintern 2019 vilket sett tillsammans med Rebecka Seguis trovärdiga och oroväckande beskrivning av Esmeraldas tillstånd på julafton 2019 och av hur Patrik Lingman då uppträdde mot Esmeralda, förstärker bilden av att flickan inte hade det bra i hemmet. Rebecka Gustafssons inköp av bitcoins till ett i sammanhanget stort belopp, meddelanden i Rebecka Gustafssons telefon som uppenbarligen rör narkotikahantering och den mängd olika narkotiska substanser som hittades i lägenheten ger ett tydligt stöd för att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman var inne i ett missbruk, något som rimligen måste ha påverkat deras förmåga att ge barnen omvårdnad och trygghet. För hovrätten ligger det nära till hands att uttrycka det som att Esmeralda blev vanvårdad. Detta utgör emellertid inte någon tydlig bevisning om hur skadan i huvudet uppstod. Det bör också läggas till att det helt saknas konkreta uppgifter om att Rebecka Gustafsson eller Patrik Lingman vid något tillfälle skulle ha varit våldsamma mot Esmeralda eller något annat barn.

Av skäl som redovisas nedan utgår hovrätten från att Esmeralda fick skadan mot huvudet på kvällen den 28 januari. Om Esmeralda skadade sig i en olycka framstår det allmänt sett som obegripligt att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman inte ringde 112 eller på annat sätt såg till att hon fick vård. Man har också vidtagit förhållandevis långtgående åtgärder för att dölja att flickan hade avlidit. Kroppen hade lindats in i både tyg och plast och sängen som Esmeralda måste ha legat i efter olyckan hade uppenbarligen gjorts i ordning med ett rent lakan. Dessutom var badrummet och lägenheten i god ordning. Till detta kommer att det under perioden fram till den 30 januari gjordes flera sökningar på internet bl.a. om lån av pengar och att Patrik Lingman försökte låna pengar av sin bror när de träffades den 29 januari samtidigt som Patrik Lingman då uppgav något om att familjen skulle flytta. Rebecka Gustafsson skickade sms till barnens farfar på kvällen den 28 januari med ett alldagligt innehåll och den 29 januari lämnade man meddelanden

på barnmorskan Carina Hjorth Gustavssons telefonsvarare med mycket tydligt besked om att hon inte fick komma på det planerade hembesöket på grund av att de var sjuka. Detta skulle kunna tala för att man avsåg att fly, men ger inte någon konkret vägledning i fråga om hur Esmeralda fick skadan. Omständigheterna är för övrigt väl förenliga även med att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman ville dölja deras bristande hantering av en olyckshändelse som lett till en sådan här tragisk konsekvens.

Det saknas helt uppgifter från Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman som talar för att någon av dem avsiktligt orsakat skadan.

Hovrätten återkommer nedan till betydelsen av att någon måste ha gett Esmeralda de narkotikaklassade preparaten, men det kan redan här nämnas att det inte behöver ha gjorts i syfte att Esmeralda skulle avlida.

Sammantaget kan det konstateras att det saknas tillräcklig bevisning för åklagarens påstående om att Rebecka Gustafsson eller någon annan uppsåtligen orsakade Esmeraldas skada i huvudet (traumat mot huvudet). Åklagaren har alltså inte bevisat det som står i gärningsbeskrivningens första stycke.

Esmeralda kan ha skadat sig i en olycka i badrummet och därefter tillförts de narkotikaklassade preparaten

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman har alltså från första början och i flera sammanhang lämnat en samstämmig beskrivning av att Esmeralda skadade sig i badrummet. Enligt hovrätten har deras berättelser i väsentliga delar ett förhållandevis högt bevisvärde. Enligt den rättsmedicinska utredningen kan det dessutom stämma att Esmeralda ramlade och slog sig i badkaret. Brottplatsundersökningen visade också att det fanns spår av blod vid badkaret, även om utredningen inte med säkerhet kan säga när detta avsattes eller om det var Esmeraldas blod. Esmeraldas blod fanns också i den säng i sovrummet som Patrik Lingman har beskrivit att han lade flickan på direkt efter olyckan.

Hovrätten gör sammanfattningsvis bedömningen att den fortsatta prövningen får göras med utgångspunkten att Esmeralda skadade sig i huvudet till följd av en fallolycka i

badrummet. Att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman inte har beskrivit att de sett själva fallet leder inte till en annan bedömning.

Det framstår som uppenbart att någon medvetet gett Esmeralda de narkotiska preparaten, varav några gavs henne mycket nära dödstillpunkten. Rättsläkaren har inte uteslutit att de narkotiska preparaten tillfördes Esmeralda vid ett och samma tillfälle. Hovrätten anser sig under alla förhållanden behöva utgå från att preparaten gavs till Esmeralda efter att hon hade skadat sig.

När fick Esmeralda skadan?

Med hänsyn till rättsläkarens uppskattning om dödstillpunkten och den tid som kan ha gått mellan skadan och dödsfallet samt det förhållandet att en förruttnelseprocess hade inletts framstår det för hovrätten som rimligt att utgå från att Esmeralda skadade sig tisdagen den 28 januari.

Det kan vidare noteras att Patrik Lingmans och Rebecka Gustafssons inledningsvis lämnade uppgifter sedda var för sig och tillsammans ger ett tydligt stöd för att det var just på tisdag kväll som skadan uppstod. Detta framstår också som förenligt med Amos Gustafssons vittnesmål. Han har nämligen beskrivit hur han på tisdagskvällen kom hem från gymmet och gick in i Esmeraldas rum i syfte att säga god natt till Rebecka Gustafsson som befann sig i det rummet tillsammans med Silas. Amos Gustafsson uppfattade att Esmeralda hade en "onesie" på sig, sov i spjålsängen och att hon lät rosslig när hon andades. Rebecka Gustafsson förklarade för Amos Gustafsson att Esmeralda var krasslig. Rebecka Gustafsson har också i förhör beskrivit att hon efter olyckan sade till Amos Gustafsson att Esmeralda inte mådde bra. Hovrätten gör visserligen bedömningen att Esmeralda måste ha legat också i en annan säng i sovrummet efter att hon hade skadats och noterar att hon enbart hade en blöja på sig när kroppen hittades. Det framstår ändå som rimligt att utgå från att Esmeralda hade skadat sig vid denna tidpunkt. Patrik Lingman har också i ett förhör sagt att han tror att Amos Gustafsson var på gymmet när det hände. Amos Gustafsson såg inte heller Esmeralda igen vilket framstår som märkligt om hon levde den 29 januari. Även om Amos Gustafsson verkar ha hållit sig mycket inne på sitt rum framgår det att han den 29 januari pratade med Rebecka Gustafsson i soffan i vardagsrummet före det att han hämtade mat på MAX kl. 17.45. Esmeraldas

sovrum ligger i anslutning till vardagsrummet och lägenheten är inte större än att Esmeralda borde ha märkts av.

Med hänsyn till detta gör hovrätten bedömningen att Esmeralda fick skadan i huvudet någon gång under kvällen den 28 januari, högst sannolikt under tiden som Amos Gustafsson var på gymmet; han har beskrivit att han kom hem från gymmet och tittade in till Rebecka Gustafsson i Esmeraldas sovrum vid 20.30-21.30 tiden. Det som har kommit fram i hovrätten om att Patrik Lingman ringt samtal till vårdcentralen och till brottsofferjouren den 29 januari leder inte till annan bedömning.

Visste Rebecka Gustafsson om att Esmeralda hade skadat sig?

Efter att ha tagit del av en s.k. 360-fotografering av lägenheten framstår det för hovrätten som uteslutet att Rebecka Gustafsson inte skulle ha märkt av när Esmeralda skadade sig även för det fall att hon inte hade befunnit sig i badrummet. Det finns inte heller några indikationer på att Rebecka Gustafsson under perioden skulle ha lämnat lägenheten under någon längre tid; hon har inte själv beskrivit något sådant och hennes telefon har inte kopplat upp mot några andra master än de som täcker bostaden. Däremot kan det ha förekommit att hon kortvarigt lämnade bostaden tillsammans med Silas. Det har också kommit fram en tydlig bild av att det var Rebecka Gustafsson som i första hand tog hand om barnen. Till bilden hör vidare att Patrik Lingman enligt Rebecka Seguis trovärdiga vittnesmål hade en tendens att bli överdrivet orolig i situationer när barnen hade slagit sig och att det hur som helst måste ha varit dramatiskt när Esmeralda slog i huvudet. Det framstår redan på grund av detta som ställt utom rimligt tvivel att Rebecka Gustafsson uppmärksammade att Esmeralda var skadad. Till detta kommer att Rebecka Gustafsson alltså inledningsvis under polisens utredning upprepade gånger har lämnat tydliga uppgifter om att hon var omedelbart närvarande när skadan uppstod och vid det inledande omhändertagandet av Esmeralda samtidigt som det inte har kommit fram något konkret skäl till att bortse från det som hon då har berättat.

Hovrätten gör därför den fortsatta prövningen med utgångspunkten att Rebecka Gustafsson visste om att Esmeralda hade fått skadan mot huvudet och att Rebecka Gustafsson var närvarande vid omhändertagandet av flickan. Mot bakgrund av den rättsmedicinska utredningen står det klart att det som Rebecka Gustafsson har sagt i

något förhör om att Esmeralda avled direkt inte stämmer; Esmeralda levde minst två timmar efter att skadan hade uppstått och sannolikt något längre. Det finns inte skäl att tro att Rebecka Gustafsson var omedveten om detta. Bland annat talar Patrik Lingmans uppgifter om hur han under lång tid hade tillsyn över Esmeralda, vilket Rebecka Gustafsson inte kan ha varit omedveten om, och det Amos Gustafsson berättat om att Esmeralda levde när han kom hem och det samtal han då hade med Rebecka Gustafsson så starkt för att Rebecka Gustafsson kände till att Esmeralda levde flera timmar efter skadan att hovrätten kan utgå från att hon hade den kännedomen.

Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman verkar inte ha nämnt något i de tidiga förhören om att de hade tillfört Esmeralda narkotika eller medicin. Hovrätten utgår dock från att samtliga narkotikaklassade preparat som Esmeralda hade i kroppen har getts henne efter att skadan i huvudet hade uppstått. Syftet kan ha varit att försöka hjälpa flickan; Rebecka Gustafssons spekulation i förhöret vid tingsrätten om att Patrik Lingman gav Esmeralda ett preparat i syfte att häva Esmeraldas kramper framstår som rimlig och är dessutom väl förenlig med att Patrik Lingmans skador på händerna kan ha uppstått när han tvingade upp Esmeraldas mun för att få i henne preparatet. Rebecka Gustafssons tidiga uppgifter ger närmast intrycket att hon var med från att skadan uppstod till att Patrik Lingman svepte in kroppen i ett lakan och talar därför för att hon var medveten om att Esmeralda tillfördes narkotikan. Något som också talar i samma riktning är den omständigheten att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman hade använt samma substanser som påträffades i Esmeraldas kropp. Hovrätten gör bedömningen att Rebecka Gustafsson var medveten om att preparaten tillfördes Esmeralda, men det är inte bevisat att hon själv gjorde det.

Frågan om Rebecka Gustafsson hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida

Utgångspunkter vid uppsåtsprövningen

Eftersom Rebecka Gustafsson var en av Esmeraldas vårdnadshavare var hon skyldig att se till att Esmeralda fick sjukvård för sin skada. Om Rebecka Gustafsson förstod att Esmeralda behövde vård men ändå lät bli att se till att Esmeralda fick hjälp kan hon hållas straffrättsligt ansvarig enligt den s.k. garantläran.

Den läran innebär att även en underlåtenhet att agera kan vara brottslig om underlåtenhet omfattas av verbet i straffstadgandet. Uttrycket ”Den som berövar annan livet” anses omfatta även en underlåtenhet att handla. En andra förutsättning är att det finns en särskild skyldighet för personen att ingripa. Föräldrar har en sådan skyldighet i förhållande till sitt barn. Dessutom ska underlåtenheten att avvärja en effekt framstå som lika straffvärd som att orsaka effekten genom handling. (Se bl.a. rättsfallet NJA 2013 s. 588, Ivar Strahl, Allmän straffrätt i vad angår brotten, 1976, s. 319 ff., Petter Asp m.fl., Kriminalrättens grunder, 2 uppl., 2013, s. 110 ff. och Hovrättens över Skåne och Blekinge dom den 19 maj 2015 i mål B 454-15.)

För att Rebecka Gustafsson ska kunna dömas för mord eller dråp krävs att hon hade uppsåt till att Esmeralda skulle avlida.

Som tidigare har nämnts utgår hovrätten från att Esmeralda hade överlevt om hon hade fått adekvat sjukvård, exempelvis genom en så enkel åtgärd som att Rebecka Gustafsson hade ringt 112. Det råder ingen tvekan om att Rebecka Gustafsson vid tillfället hade möjlighet att tillkalla hjälp. Det finns vidare skäl att inledningsvis peka på följande.

Utgångspunkten vid uppsåtsprövningen är förhållandena vid tidpunkten för själva händelsen (gärningstidpunkten). Det spelar ingen roll om man efteråt ångrar att man inte vidtog en åtgärd eller önskar att man hade gjort saker på ett annat sätt.

Det finns inget som antyder att Rebecka Gustafsson eftersträvade att Esmeralda skulle avlida eller att hon uppfattade det som praktiskt taget säkert att Esmeralda skulle dö om hon inte fick sjukvård. Rebecka Gustafsson har följaktligen inte haft avsikts- eller insiktsuppsåt. Det återstår därmed för hovrätten att pröva om hon hade det som kallas likgiltighetsuppsåt. Prövningen ska göras i följande två led.

Rebecka Gustafsson var medvetet oaktsam

Som har framgått var Rebecka Gustafsson med när Esmeralda skadades och det måste direkt ha varit tydligt för henne att Esmeralda hade fått en så allvarlig skada att hon omedelbart behövde hjälp med att komma till akutsjukvård. Att Rebecka Gustafsson uppfattade detta följer bl.a. av att hon har beskrivit att Esmeraldas ögon rullade uppåt

och att det rann blod från hennes näsa eller mun. Att Esmeraldas tillstånd uppfattades som akut av Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman stöds vidare av att de två har beskrivit att man direkt vidtog hjärt-lungräddning. Dessutom var Esmeralda högst sannolikt medvetlös hela tiden efter islaget mot huvudet, även om hennes medvetandegrad i någon grad kan ha varierat. Det står klart att Rebecka Gustafsson inte kan ha varit omedveten om att Esmeralda levde i minst två timmar efter skadan och sannolikt något längre. Ett bevis på att man inte uppfattade att Esmeralda hade avlidit direkt är att man tillförde henne flera narkotikaklassade mediciner.

Hovrätten gör därmed bedömningen att Rebecka Gustafsson var medveten om att det fanns en risk för att Esmeralda skulle avlida av den skada hon hade fått av islaget mot huvudet, eller av komplikationer till följd av skadan, om hon inte omedelbart fick adekvat sjukvård. Åtgärden att tillföra Esmeralda flera narkotikaklassade preparat kan visserligen ha varit välmenande, men Rebecka Gustafsson var samtidigt väl insatt i preparatens verkningar och måste rimligen ha insett att tillförseln av dessa fyra preparat till en allvarligt skadad treåring var utomordentligt riskabel och lika gärna kunde komma att allvarligt försämra Esmeraldas tillstånd.

Sammanfattningsvis konstaterar hovrätten att Rebecka Gustafsson har varit medvetet oaktsam i förhållande till att Esmeralda riskerade att avlida om hon inte fick adekvat sjukvård.

Var Rebecka Gustafsson likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida?

Det kan först konstateras att Rebecka Gustafssons insikt i Esmeraldas kritiska tillstånd efter huvudskadan i sig talar för att hon tidigt uppfattade att det fanns en avsevärd risk för att Esmeralda skulle avlida om inte hon eller Patrik Lingman såg till att flickan fick sjukvård. Denna upplevda risk måste dessutom ha förstärkts påtagligt under tiden som gick fram tills Esmeralda avled. Redan detta talar starkt för att Rebecka Gustafsson var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida. Det finns vidare skäl att beakta följande.

En förälder till ett barn som drabbas av en sådan här skada vidtar normalt sett alla till buds stående medel för att se till att barnet får vård. Det framstår därför som självklart att Rebecka Gustafsson under händelsen måste ha övervägt om hon skulle tillkalla hjälp.

Enligt hovrätten visar utredningen att svaret på frågan om varför hon inte gjorde det får sökas i hennes och Patrik Lingmans bristande förtroende för socialtjänsten.

Utredningen ger nämligen en entydig bild av att Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman sedan många år och i mycket hög grad uppfattade sig orättvist behandlade och motarbetade av socialtjänsten. Föräldrarnas upplevelse i detta avseende har sannolikt varit högst påtaglig vid tiden för olyckan, inte minst mot bakgrund av de orosanmälningar som hade riktats mot paret vid jultid och som hade lett till att socialjouren i sällskap av polis besökte lägenheten den 25 och den 26 december. Rebecka Gustafsson har i förhöret den 31 januari gått så långt som till att säga att hon upplevde sig ”våldigt paranoid” av att myndigheterna kontrollerade varje steg man hade tagit. Det är också tydligt att paret hade sett på frågan om hemflytt av Esmeralda som en utdragen kamp mot socialtjänsten; Rebecka Gustafsson har beskrivit att man hade ”vunnit hem” Esmeralda.

Att föräldrarnas tankar var starkt färgade av detta synsätt när de skulle ta hand om den skadade Esmeralda framgår inte minst av det som Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman i tidiga förhör har berättat om att man övervägde att kontakta någon, men lät bli av rädsla att inte bli trodda och därmed riskera allvarliga konsekvenser för egen del (”livstids fängelse”) eller att barnen skulle omhändertas av socialtjänsten. Hovrätten har uppfattat att en del av dessa uttalanden har tagit sikte på hur man såg på situationen när Esmeralda fortfarande levde, medan andra mer verkar ta sikte på situationen när det stod klart att Esmeralda hade avlidit. Patrik Lingman lämnade också liknande uppgifter till sin bror den 30 januari. Här kan också nämnas att Rebeca Segui trovärdigt har vittnat om att Patrik Lingman till henne under hösten 2019 hade sagt att Esmeralda då hade ramlat i badkaret och lagt till något i stil med ”du förstår väl att vi inte kan ringa till någon eftersom vi är så jagade”.

När Esmeralda plötsligt skadade sig så här svårt uppstod det i praktiken en valsituation för föräldrarna där mycket talar för att det viktigaste för dem var att till varje pris undvika att kontakta sjukvården med de risker som det i sin tur hade inneburit för att socialtjänsten skulle börja utreda händelsen och barnens situation i hemmet. Rebecka Gustafsson och Patrik Lingman verkar närmast ha hamnat i en sorts mental låsning där

det helt enkelt inte var aktuellt att tillkalla hjälp. Detta innebär emellertid också att Rebecka Gustafsson satte sina egna intressen före sin allvarligt skadade treåriga dotters akuta behov av sjukvård. Enligt hovrätten talar även detta för att Rebecka Gustafsson – där och då – var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida. Att det säkert var så att både hon och Patrik Lingman beklagade att Esmeralda avled spelar i sig ingen roll.

Även Patrik Lingmans och Rebecka Gustafssons agerande efter dödsfallet talar för att man i alla fall inledningsvis var beredda att vidta mycket långtgående åtgärder för att undvika kontakt med myndigheterna. Ett tydligt tecken på detta är att man försökte hemlighålla dödsfallet, bl.a. genom att man avbokade barnmorskans hembesök och att Esmeraldas kropp gömdes på ett i allra högsta grad anmärkningsvärt sätt. (Hovrätten återkommer nedan till bedömningen i fråga om Rebecka Gustafssons ansvar för brott mot griftefriden.)

Det förhållandet att man inledningsvis utförde hjärt-lungräddning på Esmeralda och gav henne narkotikaklassade substanser får ses som tecken på att man inte var likgiltig inför att hon skulle avlida. Samtidigt måste det snabbt ha stått klart att de inledande åtgärderna inte hävde Esmeraldas allvarliga tillstånd samtidigt som tillförseln av fyra slags narkotika till ett så här litet barn var utomordentligt farlig; åtgärden framstår som rent desperat. Det kan också konstateras att man inte verkar ha vidtagit några som helst ytterligare åtgärder för att rädda Esmeralda trots att hennes tillstånd efter hand som timmarna gick måste ha framstått som mer och mer utsatt.

Nu beskrivna omständigheter måste visserligen värderas med försiktighet och urskillning, men det som har kommit fram om Rebecka Gustafssons inställning vid tidpunkten innebär att det blivit ställt utom rimligt tvivel att Rebecka Gustafsson var likgiltig inför att Esmeralda skulle avlida.

Hovrättens slutsats

Enligt hovrätten är det bevisat att Rebecka Gustafsson som vårdnadshavare för Esmeralda haft en garantställning med skyldighet att skydda och ha omsorg om henne och att Rebecka Gustafsson genom underlåtenhet att omgående tillkalla sjukvårdspersonal eller ta Esmeralda till sjukhus när hon var skadad har berövat

Esmeralda livet. Det hände mellan den 28 och 30 januari 2020 på den plats som åklagaren har angett i gärningsbeskrivningen.

Rebecka Gustafsson ska därför dömas för att uppsåtligen ha dödat Esmeralda. På denna punkt ska tingsrättens dom följaktligen ändras.

Hovrätten dömer Rebecka Gustafsson för dråp

Den som uppsåtligen har dödat en annan människa ska normalt sett dömas för mord. Om brottet med hänsyn till de omständigheter som har föranlett gärningen eller annars är att anse som mindre grovt kan man dock dömas för dråp.

I det här fallet är omständigheterna speciella på det sättet att Rebecka Gustafsson uppsåtligen har dödat Esmeralda trots att hon alltså inte hade orsakat den skada som ledde till att Esmeralda avled och trots att hon inte eftersträvade att dottern skulle avlida. Rebecka Gustafsson döms i stället för att ha orsakat Esmeraldas död genom underlåtenhet att se till att flickan fick sjukvård. Det finns givetvis ingen ursäkt för en sådan underlåtenhet, men den här situationen framstår allmänt sett som mindre klandervärd vid en jämförelse med exempelvis ett fall där en förälder har misshandlat ett barn till döds. En annan viktig hållpunkt vid prövningen är att hovrätten måste utgå från att Esmeralda hamnade i sitt utsatta tillstånd på grund av en olycka och att Rebecka Gustafsson ställdes inför en plötsligt uppkommen situation. Hovrätten gör den samlade bedömningen att Rebecka Gustafsson ska dömas för dråp.

Synnerligen grov misshandel av Esmeralda och Silas

Åklagaren har vid åtalspunkterna för synnerligen grov misshandel gjort gällande att Esmeralda och Silas har försatts i vanmakt genom att Rebecka Gustafsson tillsammans med annan har gett dem narkotika. I hovrätten har åklagaren lagt till att Rebecka Gustafsson i vart fall genom att underlåta att ingripa mot barnens tillstånd har gjort sig skyldig till misshandel.

Den naturliga utgångspunkten vid prövningen av åklagarens bevisning är det som framgår av Rättsmedicinalverkets toxikologiska undersökningar.

När det gäller narkotika och spår av narkotika i Esmeraldas kropp och hår går det inte enligt Rättsmedicinalverkets utredningar att dra några säkra slutsatser i frågan om hon fått i sig narkotika i tiden före händelsen den 28 januari. Som har framgått ovan utgår hovrätten från att hon hade fått i sig preparaten i anslutning till olyckan som ledde till hennes död.

Förekomsten av metaboliter i håret hos Silas är enligt Rättsmedicinalverket förenligt med såväl intag vid ett eller flera tillfällen som med kontaminering via föräldrarna. Det har inte heller påträffats någon narkotika i barnens hår eller kroppar som inte också har påträffats hos föräldrarna. Föräldrarna har visserligen också visat positiva utslag för preparat som inte återfinns hos barnen, men Robert Kronstrand har beskrivit att om en person inte regelbundet missbrukar ett visst preparat så är det inte uteslutet att det inte heller kan utsöndras (och därmed kontaminera andra). Omständigheten att föräldrarna hade fler sorters narkotika i sig än vad barnen hade får därmed anses tala varken för eller emot påståendet att barnen givits narkotika. Även om det för en lekman kan framstå som märkligt ger alltså den toxikologiska utredningen inget säkert svar på om förekomsten av narkotika i Silas hår beror på (oavsiktlig) kontaminering eller på ett avsiktligt eller oavsiktligt intag.

Nästa fråga är om de vittnen som har träffat barnen kan ge någon närmare vägledning.

Rebeca Segui har beskrivit att Esmeralda verkade frånvarande på julafton, men socialsekreteraren Olle Erenger, som var med vid hembesöken den 25 och 26 december, har uppgett att Esmeralda vid tillfället den 26 december var kontaktsökande och glad. BVC-sköterskan Carina Hjort Gustavsson har berättat att hon varken vid besöket vid den öppna förskolan eller någon annan gång upplevt Esmeralda som drogad. Såväl socialsekreteraren Gentiana Citaku och polisen Gabriella Saliba har beskrivit att de uppfattade Silas som anmärkningsvärt lugn. Det finns dock också beskrivningar om att Silas var ett lugnt barn och barnläkaren Natalya Zheliba har berättat att Silas vid ett besök i januari gav god kontakt. Det som vittnen har kunnat beskriva om barnens uppträdande talar alltså i olika riktningar, och ger följaktligen inte något tydligt stöd åt åklagarens påstående om att barnen skulle ha varit påverkade av narkotikaklassade

preparat. Även hovrätten kommer därför fram till att Rebecka Gustafsson ska frikännas på dessa punkter, och tingsrättens dom ska därmed inte ändras i dessa delar.

Brott mot griftefriden

Hovrätten gör ingen annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Av de skäl som tingsrätten har anfört på s. 37 i domen anser även hovrätten att Rebecka Gustafsson ska frikännas och tingsrättens dom följaktligen stå fast i denna del.

Narkotikabrott

Rebecka Gustafsson har i hovrätten erkänt innehav av tabletterna som innehöll alprazolam, klonazepam och buprenorfin, men fortsatt förnekat brott i fråga om övriga substanser. Hovrätten konstaterar att åklagarens bevisning bekräftar att Rebecka Gustafssons erkännande är korrekt. Av de skäl som tingsrätten har anfört på s. 26 och 27 i sin dom gör hovrätten vidare bedömningen att Rebecka Gustafsson ska dömas även för innehav av övrig narkotika som nämns i gärningsbeskrivningen. Tingsrätten dom ska därför inte ändras i denna del.

Eftersom åklagaren i hovrätten har återkallat delar av sitt yrkande om förverkande ska tingsrättens dom ändras så att de berörda preparaten (som inte är narkotikaklassade) inte längre ska förverkas eller vara kvar i beslag.

Ringa narkotikabrott

Enligt tingsrättens dom ska Rebecka Gustafsson dömas för ringa narkotikabrott.

Skadestånd

Rebecka Gustafsson har precis som vid tingsrätten överlämnat till domstolen att i händelse av fällande dom bedöma skäligheten av begärda skadestånd. Vid fall av uppsåtligt dödande får enligt fast praxis den som har stått den avlidne nära en schablonersättning för sveda och värk på motsvarande 60 000 kr. Det har inte kommit fram något skäl till att sätta skadeståndsbeloppen under det som följer av schablonen. Tingsrättens dom ska följaktligen ändras på så sätt att Rebecka Gustafsson ska betala 60 000 kr i skadestånd till var och en av Esmeraldas syskon Amos Gustafsson och Silas Gustafsson (jfr rättsfallet NJA 2020 s. 1142).

Eftersom hovrätten inte ändrar bedömningen i fråga om synnerlig grov misshandel av Silas Gustafsson, har han inte rätt till skadestånd för ytterligare sveda och värk eller för kränkning. I denna del ska tingsrättens dom alltså inte ändras.

Påföljd

För dråp är föreskrivet fängelse i lägst sex och högst tio år. När straffvärdet bestäms ska domstolen beakta bl.a. den skada, kränkning eller fara som gärningen har inneburit (29 kap. 1 § brottsbalken). Med hänsyn inte minst till Esmeraldas låga ålder och mycket utsatta situation efter att hon hade fått skadan i huvudet måste straffvärdet i det här fallet anses ligga väsentligt över minimistraffet. Att Rebecka Gustafsson agerade med likgiltighetsuppsåt och har gjort sig skyldig till brottet genom underlåtenhet leder inte till en lindrigare bedömning. Till detta kommer att påföljden omfattar även narkotikabrott och ringa narkotikabrott, även om de brotten bara marginellt påverkar det samlade straffvärdet. Enligt hovrätten motsvarar det samlade straffvärdet ett fängelsestraff på åtta år. På grund av det höga straffvärdet ska påföljden bestämmas till fängelse. Det finns inte några omständigheter som påverkar strafftidens längd och hovrätten dömer därför Rebecka Gustafsson till åtta års fängelse.

Frihetsberövande

För dråp är det inte föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. Eftersom hovrätten nu dömer Rebecka Gustafsson till ett långt fängelsestraff är det inte heller uppenbart att det i och med att domen meddelas saknas risk för att Rebecka Gustafsson i frihet avviker eller på annat sätt undandrar sig straffet. Hovrätten häktar därför Rebecka Gustafsson.

Ersättning till biträdena

Hovrätten gör bedömningen att Mikaela Åstrand har begärt skälig ersättning för sitt uppdrag.

Emelie Righammar har, utöver annat, yrkat ersättning för motsvarande 228,30 timmars arbete enligt arvodesnivån 1 425 kr per timme och för motsvarande 21,60 timmars arbete enligt den högre arvodesnivån 2 855 kr, som kan tillämpas om arbete har utförts under helg. Hovrätten gör till en början bedömningen att Emelie Righammar visserligen får anses har rätt till ersättning för arbete under helg i anledning av ett föreläggande från

hovrätten om att hon skulle yttra sig över åklagarens häktningssyrkande. Ersättningen för helgarbetet kan dock inte sättas högre än motsvarande två timmars arbete. Hovrätten gör vidare bedömningen att en rimlig tidsåtgång i övrigt motsvarar 175 timmars arbete. Emelie Righammar ska således tillerkännas ersättning för 2 timmars arbete enligt den högre taxan och för 175 timmars arbete enligt den vanliga nivån. Hovrätten bedömer att yrkad ersättning i övrigt är rimlig och därmed ska fastställas.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 19 juli 2021.

I avgörandet har hovrättslagmannen Niklas Rundberg, hovrättsråden Per Christensen (referent) och Magdalena Davidsson samt nämndemännen Viola Ingvarsson och Cjell Fransson deltagit.

Hovrätten är enig.

AVRÄKNINGSUNDERLAG finns i hovrättens akt.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstadomstolen.se

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelsetid 19800704-5621	Datum för dom/beslut 2021-06-21
Efternamn Gustafsson	Förnamn REBECKA Linnea

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2020-01-30 2020-03-16 *	2020-03-13 2020-07-08
-------------------------------	--------------------------

*Hovrätten har i sitt domslut beslutat att Rebecka Gustafsson ska häktas.

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska i vissa fall tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 och 27 § förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

.....
Underskrift

Per Christensen
.....
Namnförtydligande